

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ -ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Πολιτικά 1.12, 125a29-39, Ηθικά Νικομάχεια Β 1, 5 –8, 1103b2-25

Φύσει μὲν οὖν ἡ ὀρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. ὥσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζώων ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χερίστον πάντων. χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὄπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὄπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, **οἷς** ἐπὶ τάναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χερίστον. ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις.

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθέται τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοὺς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντὸς νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δὲ μὴ εὖ **αὐτὸ** ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν, καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθῆ φαύλης. Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθειρέται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη· ἐκ γὰρ τοῦ κιθαρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ γίνονται κιθαρισταί. Ἀνάλογον δὲ καὶ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοὶ οἰκοδόμοι ἔσσονται, ἐκ δὲ τοῦ κακῶς κακοί. Εἰ γὰρ μὴ οὕτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάζοντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί. Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρείοι οἱ δὲ δειλοί. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. οἷς, αὐτὸ : Σε ποιες λέξεις του αρχαίου κειμένου αναφέρονται οι υπογραμμισμένες αντωνυμίες του κειμένου; (μονάδες 2)

A2. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με την ένδειξη Σωστό ή Λάθος τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με παραπομπή στο πρωτότυπο κείμενο:

1. Τα φυσικά όπλα του ανθρώπου είναι η φρόνηση και η αρετή.
2. Πολιτική κοινωνία δεν υφίσταται χωρίς τη δικαιοσύνη.
3. Όλοι οι νομοθέτες επιδιώκουν να διαπλάσουν ηθικά τους πολίτες.
4. Η γένεση και η φθορά της αρετής είναι αποτέλεσμα διαφορετικής διαδικασίας.
5. Η ανθρώπινη επιθυμία είναι από ηθική άποψη ουδέτερη.

(μονάδες 8)

B1. Ο Αριστοτέλης υποστηρίζει :« ὥσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζώων ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων» καὶ «οἱ γὰρ νομοθεταὶ τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοὺς»: ποια ἀντίληψη τοῦ φιλοσόφου διαφαίνεται στα δύο αὐτὰ χωρία σχετικά με τὴ λειτουργία τοῦ νόμου;(μονάδες 10)

B2. Με ποιο τρόπο ἀποδεικνύει ὁ Αριστοτέλης στο δεύτερο ἀπόσπασμα που σας δίνεται ὅτι ἡ ἀρετὴ ἀποκτάται μέσω τοῦ εθισμού; (μονάδες 10)

B3. Να χαρακτηρίσετε με τὴν ἐνδειξη Σωστό ἢ Λάθος τὶς παρακάτω προτάσεις ἀνάλογα με τὸ περιεχόμενό τους:

(α) Εἴκοσι χρόνια ἔμεινε ὁ Αριστοτέλης τὴ δεύτερη φορά στὴν Αθήνα.

(β) Ὁ Αριστοτέλης συγκρουόταν συχνά με τοὺς συναδέλφους τοῦ στὴν Ακαδημία, τὸν Ηρακλείδη, τὸν Εὐδόξο, τὸν Ξενοκράτη.

(γ) Στὸ Α' βιβλίο τῶν Ηθικῶν Νικομαχεῖων ὁ Αριστοτέλης μίλησε γιὰ τὸ πιο μεγάλο ἀγαθὸ που ἐπιδιώκουν με τὶς πράξεις τοὺς οἱ ἄνθρωποι.

(δ) Τὸ *ἐπιθυμητικόν* μέρος τῆς ψυχῆς, κατὰ τὸν Αριστοτέλη, ἔχει σχέση με τὶς ἀρετὲς που περιγράφουν τὸν χαρακτήρα τοῦ ἀνθρώπου.

(ε) Ἡ εὐδαιμονία τῆς πόλης εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς αὐτάρκειάς της, σύμφωνα με τὸν Αριστοτέλη.

(μονάδες 10)

B4. (α) δίκη, κρίσις: νὰ γράψετε ἀπὸ μία πρόταση χρησιμοποιώντας τὶς λέξεις με διαφορετικὴ σημασία ἀπὸ αὐτὴν τοῦ κειμένου.

(β) Με ποιες λέξεις τοῦ ἀρχαίου κειμένου ἔχουν ἐτυμολογικὴ συγγένεια οἱ παρακάτω λέξεις: ἰστός, ἐντελέχεια, ἔδεσμα, δεοντολογία, ἀνούσιος

(Μονάδες 10)

B5. Να συγκρίνετε τὶς ἀπόψεις τοῦ Αριστοτέλη, ὅπως αὐτὲς διαγράφονται στα παραπάνω ἀποσπάσματα, με τὴν περιγραφή τῆς ἀρετῆς στο ἀκόλουθο ποίημα τοῦ Σιμωνίδη τοῦ Κείου. (150 λέξεις)

Ἡ ἀρετὴ

Ἐνας λόγος λέει: Σε βράχια

ἡ Ἀρετὴ δυσκολοπάτητα φωλιάζει

κι ἕναν τόπο θεῖο καὶ πάναγνο ἀφεντεύει·

δεν μποροῦν τοῦ καθενός θνητοῦ τὰ μάτια

νὰ τὴ δουν· τὴν ἀντικρίζει μόνον ἐκεῖνος

που ἀπὸ μέσα τοῦ οἰδρώτα, σπαραγμὸς

τῆς καρδιάς τοῦ, θ' ἀναβρῦσει,

μόνον ἐκεῖνος που ὡς τ' ἀκρόκορφο θὰ φτάσει

τῆς ἀντρείας.

(μονάδες 10)

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Δημοσθένης, Φιλίππου έπιστολή, 20-22

Ο Γ΄ Φιλιππικός εκφωνήθηκε λίγο μετά το λόγο "Περί των εν Χερσονήσω", δηλαδή γύρω στο Μάιο του 341. Ο λόγος αυτός, ένας από τους μεγαλύτερους σε έκταση του ρήτορα, συμπυκνώνει με μεγαλύτερη σαφήνεια και καθαρότητα όλα τα επιχειρήματα που είχε κατά καιρούς διατυπώσει εναντίον του Φιλίππου και της επεκτατικής του πολιτικής: παρόλο που ο βασιλιάς της Μακεδονίας διατείνεται ότι βρίσκεται σε ειρήνη με την Αθήνα, συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο, όπως αποδεικνύουν οι πράξεις του, και αυτό πρέπει να το συνειδητοποιήσουν οι Αθηναίοι αλλά και όλοι οι Έλληνες. Στο κείμενο παρατίθεται μέρος της επιστολής του Φιλίππου προς τους Αθηναίους.

Ῥάδιον μὲν οὖν ἐστὶ μοι παῦσαι τῆς βλασφημίας αὐτοῦς μικρὰ πάνυ προεμένω, καὶ ποιῆσαι λέγειν ἐπαίνους ὑπὲρ ἡμῶν. ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὖνοιαν παρὰ τούτων φαινοίμην ῶνούμενος, οἱ πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς τοῦτο τόλμης ἤκουσιν ὥστε καὶ περὶ Ἀμφιπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἀμφισβητεῖν ἐπιχειροῦσιν, ὑπὲρ ἧς τῶν ἀντιποιοῦμένων αὐτῆς οἴμαι πολὺ δικαιότερα λέγειν αὐτός. εἴτε γὰρ τῶν ἐξ ἀρχῆς κρατησάντων γίνεταί, πῶς οὐ δικαίως ἡμεῖς αὐτὴν ἔχομεν, Ἀλεξάνδρου τοῦ προγόνου πρώτου κατασχόντος τὸν τόπον, ὅθεν καὶ τῶν αἰχμαλώτων Μήδων ἀπαρχὴν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀνέστησεν εἰς Δελφούς; εἴτε τούτων μὲν ἀμφισβητήσεί τις, ἀξιοὶ δὲ γίνεσθαι τῶν ὕστερον γενομένων κυρίων, ὑπάρχει μοι καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον· ἐκπολιορκήσας γὰρ τοὺς ὑμᾶς μὲν ἐκβαλόντας, ὑπὸ Λακεδαιμονίων δὲ κατοικισθέντας, ἔλαβον τὸ χωρίον. καίτοι πάντες οἰκοῦμεν τὰς πόλεις ἢ τῶν προγόνων παραδόντων ἢ κατὰ πόλεμον κύριοι καταστάντες. ὑμεῖς δ' οὔτε πρῶτοι λαβόντες οὔτε νῦν ἔχοντες, ἐλάχιστον δὲ χρόνον ἐν τοῖς τόποις ἐμμεΐναντες, ἀντιποιεῖσθε τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοὶ βεβαιοτάτην ἐπιθέντες· πολλάκις γὰρ ἐμοῦ γράφοντος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ αὐτῆς, ἐγνώκατε δικαίως ἔχειν ἡμᾶς, τότε μὲν ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην ἔχοντος ἐμοῦ τὴν πόλιν, κᾶτα συμμαχίαν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς ὁμολογίαις.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

προῖεμαι - αφήνω, εγκαταλείπω

ῶνούμαι = αγοράζω

ἀμφισβητῶ = διεκδικῶ, ἀμφισβητῶ

ἀντιποιοῦμαι τινός τινί = ἀμφισβητῶ, διεκδικῶ ἀπὸ κάποιου κάτι

λέγω δικαιότερα = μιλάω δικαιότερα, έχω δικαιότερα επιχειρήματα

άπαρχή = η πρώτη προσφορά

άνισημι = υψώνω, αφιερώνω

κατοικίζω = εγκαθιστώ

πίστιν έπιτίθημι = δίνω διαβεβαιώσεις

κᾶτα = και είτα

Γ. 1. Να μεταφράσετε το παρακάτω απόσπασμα: 'Ράδιον μὲν οὖν ἐστὶ ... ἀνέστησεν εἰς Δελφούς;

Μονάδες 10

Γ.2. Ποια είναι τα δύο επιχειρήματα με τα οποία ο Φίλιππος υποστηρίζει ότι κατέχει δίκαια την Αμφίπολη;

Μονάδες 10

Γ.3.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους στα παρακάτω ρήματα:

προεμένω: το γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα στην ενεργητική φωνή

αίσχυνοίμην: το α' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

ἔχομεν: το β' ενικό ευκτικής αορίστου β' στην ενεργητική φωνή

ἀμφισβητήσῃ: το απαρέμφατο στον ίδιο χρόνο

ἐπιθέντες: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα στη μέση φωνή

ἔγνώκατε: το γ' ενικό ευκτικής αορίστου

Μονάδες 6

Γ.3.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους:

μικρά: τη γενική ενικού θηλυκού γένους στον συγκριτικό βαθμό

ἀνδριάντα χρυσοῦν: τη δοτική πληθυντικού

τις: την αιτιατική πληθυντικού αρσενικού γένους

Μονάδες 4

Γ.4.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ώνουμένος, τόλμης, πρώτου, μοι (το δεύτερο).

Γ.4.β. Να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε τον πρώτο υποθετικό λόγο του κειμένου.

Μονάδες 2

Γ.4.γ. **τῶν ἐξ ἀρχῆς κρατησάντων**: Να αναλύσετε τη μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες 2

Γ.4.δ. "**Ῥάδιον μὲν οὖν ἐστὶ μοι παῦσαι τῆς βλασφημίας αὐτοῦς μικρὰ πάνυ προεμένῳ**":
Να εξαρτηθεί από τη φράση **Ῥητωρ ἐδόκει ...**

Μονάδες 2